TETTAMANTI BÉLA
1884—1959

Ritka évforduló megünneplésére készült a Szegedi Tudományegyetem: ez év szeptemberében egyszerre akarta volna köszönteni Tettamanti Bélát, a pedagógia professzorát hetvenötödik születésnapja és tanári működésének ötvenéves jubileuma alkalmából. A halál most tragikus hirtelenséggel szólította el, magas kora ellenére töretlen életkedvvel folytatott alkotómunkája teljében, s ami az élő üdvözlésére készült, az már csak búcsú lehet — az elhúnyttól.

Ötven év pedagógiai és pedagógusi munkáját felmérni nem könnyű. Nem könnyű azért, mert ez a munkásság élő hatásában kapja meg végső értelmét. A pedagógusról írott művei csak közvetve tanúskodnak, igazi művei ellenben azoknak az embereknek százai és százai, akiket az iskolában, az egyetemen és bárhol másutt az életben személyes ráhatása és példamutatása révén alakított és formált. Tettamanti Béla pedig pedagógus volt, szívvel-lélekkel, minden megnyilatkozásában és minden cselekedetével. De ugyanakkor tudós pedagógus is volt, illetve pedagógus tudós, a pedagógia tudósa. Írásban lerögzített életműve annál jelentősebb, mert alapjaiban, nézőpontjánál fogva jelentett új utat a magyar pedagógiában, abban a tudományágban, mely materialista hagyományokkal nemigen dicsekedhet. Tettamanti Béla viszont pályája kezdetétől fogva materialista volt, előbb ösztönösen, majd lépésről lépésre haladva, egyre tudatosabban. Már első cikkeiben ez az oroszlánköröm villan fel, és ha korai nagyobb neveléstörténeti tárgyú értekezéseiben a szándék még túlnő is azon, amit meg tudott valósítani, számos kritikai állásfoglalása az akkori idők idealista, szellemtörténeti téveszméivel szemben a haladó pedagógia megannyi életmegnyilvánulása.

A neveléstörténet különben élete végéig kedvelt területe marad — szélesen megalapozott ókori neveléstörténetének eddig megjelent része példamutató világnézeti vonatkozásban is: magyar szerző tollából egyike a legelső valóban marxista — és nemcsak szándékában, hanem egész valójában marxista — munkáknak ezen a téren. Kivételes anyagismeretét és elmélyült tudását igazolja az a *Pedagógiai olvasókönyv*, amelynek anyagát a marxizmus klasszikusaiból válogatta össze. Egész tudományszakját átfogó nagy vállalkozása, tulajdonképpeni fő műve, a *Neveléstan kézikönyve* immár sajnos töredék marad, de az elkészült fejezetekből is hatalmas koncepció körvonalai bontakoznak ki, melyet a részletek kidolgozottsága harmonikus egységbe foglal. Tettamanti Béla emellett rendkívül széleskörű nyelvpedagógiai munkásságot is fejtett ki. Számos idevágó cikke közül kiemelkedik egy nagyobb didaktikai tanulmány az idegen nyelvek tanításának kérdéséről; újból és újból átdolgozott német minimumszótára igen figyelemre méltó és újszerű kísérlet a hazai szakirodalomban; legutolsó nagyszabású munkája pedig, amely évtizedeken keresztül foglalkoztatta s amelyen szinte halála pillanatáig dolgozott: egy fogalomkörök szerint tagolt német szinonima-szótár és szólásgyűjtemény méltán keltette fel már előkészületben is a német szakkörök érdeklődését is. Fel lehetne és fel kellene még sorolni szerkesztői tevékenységét, melyet szakfolyóiratok élén fejtett ki hosszú éveken át, széleskörű társadalmi munkásságát, amely az Akadémiai Pedagógiai Főbizottság elnöki tisztségében csúcsosodott ki.

De mindennél kedvesebbek voltak számára tanítványai. Élete értelmét, célját abban látta és keresse, hogy az élő szó közvetlenségével, elképzeléseinek és módszereinek átadásával neveljen embereket; szocialista embereket és szocialista pedagógusokat a jelennek s a jövőnek. Emberi közvetlensége ritka mélységű kapcsolatok kiépítésére tette képessé. Régi tanítványai évtizedek múltán is megtalálták benne a segítőtársat, a barátot. Tanítványainak és tanítványokból lett barátainak seregéből egynek a neve álljon csak itt, a legnagyobbé: József Attila. S bármennyire fájdalmas veszteség is számunkra, halála egy kiteljesedett életpályát zárt le, azt a pályát, amelynek a halálon túlmutató lényegét Tettamanti Béla maga is így tudta és így vallotta a költő szavával: »Ifjú szívekben élek«.

Halász Előd

Élénkül az idegenforgalom

Sok turistacsoportot kalauzoltak az idegenvezetők az elmúlt hetekben Szegeden

Nemrégiben hírt adtunk arról, hogy Szegeden vizsgát tettek az idegenvezetők. A szabadtéri játékok és az ipari vásár megrendezése sok vendéget vonz Szegedre, s ezeknek a vizsgázott idegenvezetők mutatják be a várost. Már eddig is sok csoport vette igénybe az idegenvezetést. Ezekről a látogatásokról, a tapasztalatokról a következőkben számolnak be az idegenvezetők:

Az év első felében főként diákok látogattak hozzánk.

Szegeden járt a komlói általános iskola 66 tanulója, a komáromi Közgazdasági Technikum 15 turistája, a pécsi kereskedelmi iskola 47 tanulója és 5 tanára. A szolnoki Szülésznőképző Intézet, a veszprémi Közgazdasági Technikum, a gyöngyösi Vak Bottyán Általános Gimnázium, a győrszentiványi általános iskola, a budapesti Puskás Tivadar Távközlekedésipari Technikum, a budapesti Kossuth Zsuzsanna Leánygimnázium tanulói és tanárai ugyancsak több napot töltöttek itt. Valamennyi idegenvezető tapasztalata az, hogy a vendégeknek tetszik a város és sokan igényeltek jegyet a szabadtéri játékokra.

Az iskolákon kívül üzemek, szövetkezetek dolgozói és turistacsoportok érkeznek rendszeresen.

Május végén például a budapesti Háziipari Szövetkezet 180 tagja rándult le Szegedre.

Az útirány csaknem minden csoportnál a következő: Oskola utca, Beloiannisz tér, Klauzál tér, Széchenyi tér, Zsinagóga, alsóvárosi templom. Ritka csoport az, amelyik elmegy anélkül Szegedről, hogy ne nézné meg a Paprikafeldolgozó Vállalatot és a Szalámigyárat. A »fiatalabb« csoportok Szeged iskoláit is megtekintik, ismerkednek az egyetemekkel, az Orvostudományi Egyetem klinikáival.

A külföldi csoportok között legtöbb a szovjet.

A Magyarországon járt szovjet turisták nem távoznak el úgy hazánkból, hogy meg ne néznék Szegedet. Nekik oroszul jól beszélő idegenvezető mutatja be a várost.

Június elején a sümegi Kisfaludy Gimnázium 40 fős csoportja megdicsérte a Somogyi utcai tejivó és a Liget-vendéglő dolgozóit a gyors és pontos kiszolgálásért. A győri Kazinczy Ferenc Leánygimnázium diákjai azonban panaszt tettek a Vigadó felszolgálói ellen. A felszolgálók rá se hederítettek a csoportra, csak akkor, amikor azok a panaszkönyvet kérték.

Egzotikus növények keltek ki a szegedi füvészkertben

A Szegedi Tudományegyetem füvészkertjében a nyári hónapokban a legtöbb növény kikerült a szabadba. Csak a trópusiak közül egynéhány, a párás levegőt kedvelők — mint a kakaófa, a vanília, a törpe banán, s különféle páfrányok — maradtak továbbra is a védett helyen. A többiek megszokták már az itteni éghajlatot, s a délszakiak közül néhány már virágzik. A botanikuskert dísztavát övező öreg fák derekán elhelyezett függő kosarakban nyílnak az illatos mexikói orchideák.

Egy-egy orchidea négy-öt virágot hozott,

s ezzel megkezdődött a krémszín alapon barnapettyes, ritkaszép virágok egyhónapos pompázása. A nem mindennapos jelenség sok látogatót vonz.

Egy másik, nem kisebb jelentőségű érdekesség:

új, ritka növényekkel gazdagodott a füvészkert. Kikelt a szavannák különleges fája, a majomkenyérfa.

Az afrikai növény különlegessége abban rejlik, hogy 10—12 méter vastagságúra is képes fejlődni. Hazájában hét hónapig zöldell, majd a száraz időszakban elveszti lombozatát, s öt hónapon keresztül vegetál, kihaltnak látszik, de utána ismét újjáéled. Hatalmas, harminc méter átmérőjű koronát fejleszt, s fejlett uborkához hasonló termést hoz. A kikelt fa most 15 centis, ránézésre nagyon hasonlít a gyapotcserjéhez.

Új, ritka fenyőfélével is gyarapodott a botanikus kert.

A főként Indonéziában elterjedt Damma-fenyő magját Ausztráliából küldték repülőpostával. Az így »lerövidített« úton nem vesztette el csíraképességét, s

most első ízben kelt ki nálunk.

Érdekessége, hogy bár a fenyőfélékhez tartozik, nem tűlevelű, hanem szélesebb, lombszerű a levélzete. A füvészkert új növényeit egyelőre az üvegházban nevelik.

(T. B.)

A SZABADTÉRI JÁTÉKOK idején külföldi és honi vendégeink előtt

hirdessen

a DÉLMAGYARORSZÁGBAN!

Szöveges, rajzos és fényképes hirdetéseket egyaránt felvesz

a Délmagyarország kiadóhivatala

Köszönetet mondunk mindazoknak akik,

MÉSZÁROS FERENC

temetésén megjelentek és fájdalmunkat enyhíteni igyekeztek.

Gyászoló család

A Csongrád megyei Tatarozó és Építő Vállalat

kőműves- és ácstanulókat

vesz fel. Jelentkezni lehet: Lenin krt. 61.

Rádióműsor

Csütörtök

KOSSUTH-RADIO

4,27 Rákóczi induló. 4,30 Hírek, időjárásjelentés. 4,40—7,59 Vidáman, frissen. Közben: 5,00 Falurádió. Utána a vidéki színházi műsor. 5,30 Hírek, időjárásjelentés. 6,20 Néhány perc tudomány. 6,59 Időjelzés. 7,00 Hírek, időjárásjelentés. 7,10 Uj könyvek. 7,25 Színház, hangverseny- és moziműsor. 7,45 Naptár. 7,59 Időjelzés. 8,00 Műsorismertetés, időjárásjelentés. 8,08 Technikai szünet. 8,10 Népi muzsika. 8,55 Édes anyanyelvünk. 9,00 Bonifác bácsi pipája. Ifjúsági rádiójáték. I. rész. 9,45 Harmonika-kettős. 10,00 Hírek, lapszemle, időjárásjelentés. 10,10 Vanesse úr. Elbeszélés. 10,30 Olasz operák. 11,00 1919. Szabó Pál visszaemlékezése a Magyar Tanácsköztársaságra. 11,20 Vidám játékok zenéjéből. 12,00 Déli harangszó, hírek, időjárásjelentés. 12,10 Tánczene. 13,00 Jankovich Ferenc versei. 13,10 Zenekari hangverseny. 14,00 Gyermekversekből. 14,10 Szórakoztató zene. 15,00 Hírek, közérdekű közlemények. 15,08 Időjárásjelentés. 15,10 Romantikus kórusok. 15,30 Ének a barátságról. 16,00 Napirenden . . . 16,05 Egy falu — egy nóta. 16,55 Műsorismertetés. 17,00 Hírek, külpolitikai kérdésekre válaszolunk, időjárásjelentés. 17,15 Liszt Ferenc ifjúsága. VI. rész. 17,55 Lányok, asszonyok. 18,10 Szív küldi. 18,40 Van új a nap alatt. 18,55 Közvetítés a Szegedi Nemzeti Színházból: Dohányon vett kapitány. A szünetben: 19,54 Jó éjszakát gyerekek! 20,20—20,25 Esti krónika. 21,29—21,44 Láttuk, hallottuk. 22,07 Hírek, időjárásjelentés. 22,22 Galoppversenyeredmények. 22,27 Szórakoztató muzsika. 23,00 Interjú magammal. 23,10 Kamarazene. 24,00 Hírek, időjárásjelentés. 0,10 Csárdásmuzsika. 0,30 Himnusz.

PETŐFI-RADIO

5,00 Reggeli zene. 6,30 Színház, tárlat és hangversenyműsor. 6,50 Torna. 8,00—8,10 Hírek, időjárásjelentés. 14,00 Időjárás- és vízállásjelentés. 14,15 Operarészletek. 15,00 Leánykórus. 15,20 A külföldi sajtó hasábjairól. 15,30 Tánczene. 16,10 Üzen a Jenyiszej. Zenés irodalmi összeállítás. 16,40 A VIT zenei műsorából. 17,15 A legmodernebb alkimisták között. 17,30 Csendháborító. Részletek Ránki György daljátékzenéjéből. 18,00 Suppé: Reggel, délben, este Bécsben. — nyitány. 18,10 Egy négyszázéves kalandregény. 18,36 Ének. 19,00 Hírek, időjárásjelentés. 19,05 1000 szó angolul. 19,15 Madárka, madárka. Népdalok. 19,45 A távvezeték mentén. 20,00 Zenekari hangverseny. 20,40 Falurádió. 21,00 Hírek. 21,05 Tánczene. 21,50 Híres ősember-lelet Kínában. 22,00 Ének. 22,20 Tabán. Irodalmi összeállítás. 22,40 Jiri Hudec: Rapszódia zongorára és zenekarra. 23,00 Hírek, időjárásjelentés. 23,15 Műsorzárás.

PINTÉR—SZABÓ:

Titkos utakon

(12)

— A szekrényben találtam ezerötszáz forintot! Én vagyok a parancsnok, enyém hétszáz, a tiétek pedig négy-négy darab százas! Rendben van?

A két suhanc nem nagy lelkesedéssel hümmögött igent. De nem mertek tiltakozni, mert féltek, hogy Gyulai egyszerűen rájuk süti, hogy »hazaárulók«, s akkor könnyen golyó lehet a sorsuk. Ők tudták legjobban, hogy mennyire nem kellett »elszámolniok« a »nemzetőröknek« az emberélettel . . .

Gyulai érezte, hogy két társa mérges rá, de nem sokat törődött velük. A fontos, hogy az övé a hét darab százas. Meg az az öt is, amiről nem tud a másik kettő. Mert a szekrényben nem ezerötszáz, hanem kétezer forintot talált. De csak ezerötszázat mondott; elvégre ő találta meg a pénzt, a többiek örüljenek, ha négy-négyszáz forintot juttat nekik.

Gyulainak nagyon tetszett ez a mozgalmas szerepkör, de rövidesen más beosztást kapott. Őt bízták meg, hogy összekötő legyen a hírneves Steiner-csoport és a VII. kerületi »nemzetőrség« között.

Gyulai sohasem fogja elfelejteni az első találkozást, a megismerkedést a Steiner-csoport parancsnokával, Steiner Lajossal. Amikor a VII. kerületi tanács Csengery utcai épületében, a Steiner-csoport főhadiszállásán, a kapuban álló két őrrel közölte, hogy ő a VII. kerületi »nemzetőrség« küldötte, s a parancsnokkal akar beszélni, azonnal géppisztolyt fogtak rá. Két géppisztolyos kísérte fel a parancsnok szobájába. Mellette álltak egészen addig, amíg Steiner Lajos egy parancsoló kézmozdulattal nem intett, hogy elmehetnek. És Gyulai megbízólevelének átböngészésével meggyőződött róla, aki előtte áll, az valóban a VII. kerületi »nemzetőrök« összekötője.

Kezet nyújtott Gyulainak:

— Látom, rendes fickó vagy! Tudod, vigyázni kell, nehogy valamelyik ürge átverjen bennünket, azért hoztak fel a géppisztolyosok. De hát biztos nem húzod fel ezért az orrodat. Kasa srác vagy, megérted a dolgot. Egyébként én vagyok a híres Steiner, a forradalom hőse! Én vagyok a VII. kerület parancsnoka . . .

Gyulai nyelt egyet, nem mert vitatkozni Steinerrel, pedig meg volt győződve róla, hogy ők, a »nemzetőrök« a »górék« a VII. kerületben. De hallgatott, mert ő is tudta, hogy Steiner Lajos már október 23-án megkezdte a fegyveres harcot, részt vett a Rádió ostromában, október 28-án már harminc főnyi felkelőből álló csoportja volt. Mikor elfoglalták a VII. kerületi tanács épületét, egymásután jelentkeztek nála a Klauzál téri srácok. Miután a Markó utcából kiszabadultak a rabok, különösen megerősödött a csoport, mert vagy százhúszan csatlakoztak hozzájuk. Steiner sokat ismert közülük, hiszen ő is többször megjárta már a Markót, sőt más börtönöket is. Bíróság előtt állt már lopásért, sikkasztásért és más hasonló bűncselekményekért. Egyszóval: elvégezte a »Markó-egyetemet«, s nem egykönnyen riadt vissza holmi kis csetepatéktól.

Steiner tehát a VII. kerület parancsnoka címét követelte magának, mert talán ő vett részt legrégebben a harcokban, s mert nagyon erős csoportja volt; de azért is, mert ők jártak élen az »ávó« felszámolásában. Egymás után tartóztatták le az államvédelmistákat, s hallatlan »szigort« tanúsítottak. Még arra is volt gondjuk, hogy olyanokat tartóztassanak le, akik »engedély nélkül« költöztek be az államvédelmi tisztek lakásába. Ők akartak oda költözni. A lakásokból elvitték az értékeket, s aztán a lakást »kiutalták« a csoport valamelyik tagjának. Nagy szükségük volt lakásokra, hiszen sokan voltak közülük anélkül. Utoljára a Markó utcai börtön celláiban laktak, s az mégsem megfelelő szállás egy »hős forradalmár« számára.

Később Steinerék kinőtték a tanács épületét is. Gyulai, aki ekkorra már végképp csatlakozott a Steiner-csoporthoz, s már ő is azt vallotta, hogy Steiner Lajos a kerület parancsnoka, adta azt az ötletet, hogy költözzenek át a Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium szemben levő épületébe. Steiner megfogadta tanácsát, hiszen nagy becsben tartotta, s helyettesének, »operatív csoportja« vezetőjének is megtette. Gyulai egyszer eldicsekedett neki, hogy a CIC ügynöke. Amikor ezt elmondta Steinernek, a parancsnok-testvér azonnal pálinkát hozatott.

Egymás után hajtották fel a poharakat, s annyira berúgtak, hogy Gyulainak a mellékhelyiségben kellett könnyítenie magán. A parancsnok testvér még ahhoz sem vett fáradságot, hogy félrevonuljon: perzsaszőnyeggel borított saját parancsnoki szobáját okádta össze, a »tiszta forradalom« nagyobb dicsőségére . . .

(Folyt. köv.)

Az É. M. Csongrád megyei Állami Építőipari Vállalat

műkőkészítő, tetőfedő, szigetelő, épületburkoló, épületüveges és épületbádogos

ipari tanulókat

felvesz. Jelentkezni lehet Szeged, Bocskai u. 10—12. alatt a munkaerőgazdálkodáson.

Apróhirdetések

ADÁSVÉTEL

Háromajtós szekrény, két ágy, asztal eladó. Újszeged, Jobbfasor 8. 3768

Fladó 3 méter magas, 150 széles kétajtós erős szekrény, 5 fakkal, alkalmas irattárnak, vagy bármely célra, 1 db kétágú létra, 2,50 magas, erős anyagból. Oroszlán u. 6 3764

Eladó politúros háló, szép sportkocs,i gyermekágy, Csongrádi sgt. 8/a. em. 3265

Jobb használt bútorokat veszek, — ugyanitt süllyesztős varrógépek eladók. Pappal, Mikszáth K. utca 19. x3626

Festmények eladók. Alföldi u. 7.

Csónak-farmotorok, alumínium csónaktest eladók. Dankó u. 26. Fekete. x3738

LAKÁS — INGATLAN

Belvárosi lakáselválasztást, vagy lakást keresek. „Magas térítéssel" jeligére kiadóba. Csere lehetőség van . 3765

400 n-öles kertészet családi házzal, artézi vízzel eladó. Széll utca 57. x3809

Modern, tágas belvárosi 1 szoba, összkomfortos lakásom elcserélném 2 szoba összkomfortosra, esetleg mosdófülkésre. „II. emeletig" jeligére kiadóba. 3778

Lakást keres igényjogosult költségtérítéssel. Cím a kiadóban. 3761

Különbejáratú albérleti szobát keres gyermektelen házaspár üresen, vagy bútorozva. Postafiók 145. x3776

35—50 év közötti intelligens nő ismeretségét keresem házasság céljából. Leveleket „Intelligens I" jeligére hirdetőbe, Károlyi u. 8. várom. x

Elvesztettem személyazonosságimat több igazolvánnyal. Becsületes megtaláló Gál József, Petőfitelepnél, Felsővárosi feketeföldek 232 adja le. 3775

Női és férfi modelleket keres a Szegedi Fodrász Szövetkezet. Jelentkezni lehet a központi iroda helyiségében, (Szeged, Kossuth L. sgt. 19 sz.) illetve telefonon 40—12. 3772